

нарної течії, осьові поверхні яких паралельні сланцюватості. Їх наявність підтверджує сам факт існування течії та її знакозмінний характер при формуванні структур мікророзлінування.

6. Крім відзначених лінійних складок, розвинені структури завихрення – кільцеві "мікроскладки". Вони в першу чергу розвинені в матриці. Їх присутність також свідчить про високопластичний, наближений до в'язкого, характер течії мігматитів.

Форми залягання псевдоконгломератів. Такі форми визначаються за просторовим орієнтуванням тих площинних елементів, що утворилися безпосередньо при тектонічній течії (сланцюватість матриксу та великі площини лінзовидних тіл). На обох ділянках псевдоконгломерати, з урахуванням замірів орієнтування цих елементів, знаходяться у вторинній формі залягання. Зокрема, на ділянці Ленінівській вони зім'яті у пологі антиформну складку, вісь якої поступово змінює простягання від майже меридіонального до північно-західного (див. рис. 1). У свою чергу на ділянці Мар'янівській псевдоконгломерати утворюють вторинну монокліналь Z-подібної форми в плані та гвинтоподібної по вертикалі, крила якої мають майже меридіональне простягання, а осьова частина орієнтована майже широтно (див. рис. 1). Падіння при цьому коливається від 30 до 90°.

Дислокаційні накладення на псевдоконгломерати. Визначено як мінімум чотири етапи таких накладень. Накладення першого етапу, як відзначено вище, привели до формування антиформи й вторинної монокліналі. Наступним накладенням відповідають крихкі діагональні сколи з підворотами та поперечні відриви, що заліковані жильними тілами. Усі ці накладення здійснювалися в низькотемпературних умовах (мезозона та вторинна епізона) і носять інтерференційний характер. Вони ніяким чином на текстурно-структурні особливості псевдоконгломератів не впливали.

Якщо прийняти до уваги той факт, що кути падіння крил відзначеної антиформи приблизно становлять 30-45°, то є певні підстави вважати, що й орієнтування поверхонь зсувної течії мігматитів на стадії тектонічного розсланцювання й розлінування також не перевищувало ці кути, тобто така течія здійснювалася по пологих (шар'яжних) поверхнях.

Вік псевдоконгломератів. Верхня вікова границя цих утворень визначалася за перетином сланцюватості

жильними тілами. На Ленінівській ділянці таку сланцюватість порушують дайки діоритів та гранодіоритів житомирського (?) комплексу, а також жили постмігматичних пегматитів і кварцу.

Висновки. Приведені результати тектонофаціальних досліджень й відповідний фактичний матеріал дозволяють зробити наступні висновки щодо природи тетерівських "конгломератів".

1. Досліджені конгломератоподібні породи цієї серії мають дислокаційне походження і є похідними тектонічного розлінування мігматитів при пластичній зсувній їх течії. За характером внутрішньої будови подібні новоутворення відповідають мікромеланжу.

2. Високопластичний характер тектонічного розлінування здійснювався в термальних умовах, що відповідають умовам гранітизації. Є підстави вважати, що тектонічне розлінування супроводжувало мігматизацію (й, можливо, сприяло зростанню її ефективності), послідовно накладаючись на всі її фази й у тому числі на останню – пегматоїдну.

3. Постмігматичні дислокаційні накладення й у тому числі формування антиформи та вторинної монокліналі носять інтерференційний характер. Вони явно відбувалися у низькотемпературних умовах (мезозона та вторинна епізона) і до формування псевдоконгломератів ніякого відношення не мають.

4. Верхня вікова границя виникнення конгломерато-подібних утворень тетерівської серії відповідає віку дайок діоритів та гранодіоритів, які перетинають ці утворення. Якщо вважати, що ці дайки належать до житомирського комплексу, то вік тетерівських псевдоконгломератів як мінімум палеопротерозойський.

1. Крылов М.Д., Казаков А.Н., Митрофанов Ф.П. Конгломераты и псевдоконгломераты раннего докембрия. – Л., 1989. 2. Лазько Е.М., Кирилюк В.П., Сиворонов А.А., Яценко Г.М. Нижний докембрий западной части Украинского щита. – Львов, 1975. 3. Лукієнко А.И., Кравченко Д.В. Реологичні типи дислокаційної тектоніки Українського щита на Середньому Побужжі (за результатами тектонофаціальних досліджень) // Вісник Київського університету. Геологія. – 2002. – Вип. 22. – С. 102–106. 4. Лукієнко А.И., Кравченко Д.В., Сухорада А.В. Дислокаційна тектоніка та тектонофації докембрію Українського щита. – К., 2008. 5. Стригун А.Н., Кобзар В.А., Казаков Р.Л. Валунно-галечный материал в тетеревских гнейсах (Украинский щит). – ДАН СССР, 1964. – Т. 158. – № 3. – С. 609–612. 6. Сукач В.С., Іванушко О.С. Про походження "конгломератів тетерівської серії" // Геологічний журнал. – 1977. – № 4. – Т. 32. – С. 125–132.

Надійшла до редколегії 29.09.08

УДК 551.25

В. Шевчук, здобувач

ГРАНІТО-ГНЕЙСОВІ МОНОКЛІНАЛІ У СТРУКТУРІ ТАЛЬНІВСЬКОЇ ЗОНИ РОЗЛОМІВ (УКРАЇНСЬКИЙ ЩИТ)

Розглядається палеопротерозойський етап структуроутворення в межах Тальнівської зони розломів, головний прояв якого вбачається у формуванні граніто-гнейсових монокліналей, сформованих під час палеопротерозойської автохтонної гранітизації. На прикладі Ульяновської граніто-гнейсової монокліналі показано взаємозв'язок багато-стадійного деформаційного процесу та речовинних перетворень.

Paleoproterozoic stage of the structure formation in Talnov fault zone is described. The main feature of this stage is the granite-gneiss monoclinals formation during the autochthone granitization. The interconnection between multi-stage deformation process and matter transformation is showed on the example of Ulyanivsk granite-gneiss monoclinial.

Вступ та постановка проблеми. За даними геологічного довивчення масштабу 1:200 000, в межах центральної частини Українського щита важливою структурою є Голованівський блок (шовна зона). Із заходу він відокремлюється від Росинсько-Тікицького та Дністровсько-Бузького (Росинсько-Бузького) мегаблоків Тальнівською зоною розломів, а на сході обмежується Первомайською зоною розломів, котрі, зближуючись у районі долини р. Гнилий Тікич, обумовлюють клиновидну в плані блокову структуру субмеридіонального простягання. Тальнівська (Одесько-Тальнівська) та Перво-

майська тектонічні зони фігурують у ранзі глибинних розломів (тектонічних швів). Вони виділені "за комплексом геолого-геофізичних ознак і характеризуються проявленням зон катаклазу, бластезу, мілонітів, іноді зон меланжу потужністю від перших сотень метрів до декількох кілометрів" [2].

Значна ширина обмежуючих Голованівський блок розломних зон та висока інтенсивність розривної внутрішньої порушеності блоку стали підставою для ідентифікації його як єдиної шовної структури. До того ж, за геофізичними даними, приблизно посередині Голова-

нівського блоку у рельєфі границі М виявлено субмеридіональний уступ з амплітудою понад 20 км, на захід від якого підосва кори занурена на глибину 62-67 км, а на сході фіксується на глибині 36-42 км, причому на схід від Тальнівського розлому породи кори мають аномально високу густину [3].

Тальнівська зона розломів (ТЗР) має субмеридіональне, при крутому східному падінні, простягання, яке в районі Ульянівки змінюється на північно-східне. На північ вона має продовження у вигляді Ядлово-Трактемирівської, а на південь – Харцизько-Сарматської зон розломів. Її тектонічне значення аналізується у роботах багатьох дослідників, зокрема, П.С. Верем'єва, В.К. Гавриша, О.І. Слензака, К.Ф. Тяпкина, В.А. Нечаєва, І.І. Чебаненко, А.В. Чекунова, В.Г. Кучми та ін. У фундаментальній праці О.Б. Гінтова докладно розглядається внутрішня будова і тектонофізичні особливості зони. На підставі вивчення однотипних структур другого порядку, які уявляються тектонічними амфіболітової, епідот-амфіболітової та зеленосланцевої фацій (представлені мілонітами, бластомілонітами, динамометаморфічною смугастістю та розсланцюванням), виділено шість зон сколювання. Обговорюючи проблему часу формування Тальнівської зони розломів, О.Б. Гінтов зазначає, що при генеральному її простяганні близько 20-25°, головними для неї є Тальнянківська, Заячківська, Коржівська, Веселокутська та Синицівська зони сколювання, які були закладені у кінці раннього протерозою, оскільки в них зустрічаються бластомілоніти по гранітах звенигородського (на півночі) та уманського (на півдні) комплексів (2100-2000 млн років) [1].

Зазначимо, що ряд важливих питань будови та розвитку Тальнівської зони розломів залишаються досі не з'ясованими. Передусім йдеться про характер взаємозв'язків між речовинними перетвореннями і деформаційними процесами та просторово-часові співвідношення між різновіковими і генетично різними структурно-текстурними елементами тектонітів. Таким чином, залишається проблематичною тектонічна еволюція зони, у тому числі динамо-кінематичні умови геологічно зафіксованих етапів та стадій її розвитку. Вагоме значення у цій проблематиці мають особливості розвитку процесів протерозойської тектоно-магматичної активізації (ТМА), зокрема розвиток граніто-гнейсових монокліналей (ГГМ) [4]. Останні являють собою інтенсивно гранітизовані фрагменти зони розломів, мігматитові і граніто-гнейсові утворення, в межах яких відзначаються повсюдним розвитком директивних текстур із витриманим моноклінальним заляганням [4].

Палеопротерозойські граніто-гнейсові моноклінали у структурі Тальнівської зони розломів.

За даними багатьох дослідників ТЗР, як і інші міжмегаблокові розломні зони Українського щита, має тривалий розвиток, хоча час закладання зони розломів досі надійно не встановлений. В якості ранньоархейських її проявів може сприйматись біль-менш витримане субмеридіональне простягання первинної сланцюватості та смугастості гнейсово-кристалосланцевих та плагіомігматитових утворень ранньоархейських структурно-формаційних комплексів (діафторованого гранулітового і плагіограніт-амфіболітового). Вони фрагментарно збереглися в досить умовних межах зони розломів під час потужного палеопротерозойського тектогенезу і масового двопольовоплатового гранітоутворення – головних проявів режиму тектоно-магматичної активізації.

Ступінь і характер переробки архейського субстрату під час протерозойської гранітизації вкрай нерівномірні як у межах УЩ в цілому, так і в межах шовних зон. Це пов'язується із диференціацією проникності кори щодо аномальних термофлюїдних потоків. Особливості останніх відображаються розвитком, передусім, метасоматично-інтрасоматичних та анатектично-палінгенних

процесів та формуванням різноманітних мігматитів і граніто-гнейсів. Виразною особливістю протерозойського гранітоутворення, котра однозначно відрізняє його від архейської плагіогранітизації, є стійка калій-кремнієва геохімічна спеціалізація флюїдів. Профілюючим інтенсивним параметром інфільтраційного (інфільтраційно-дифузійного) метасоматозу виступають концентрації та хімічні потенціали кремнезему та калію – цілком рухливих компонентів у системі гранітоутворення.

Диференціація пов'язаних між собою процесів динамометаморфізму (багатостадійного катаклазу, мілонітизації та розсланцювання на рівні амфіболітової фації та фації зелених сланців) і автохтонного гранітоутворення в межах ТЗР обумовлює формування системи субпаралельних ГГМ, котрі, кулісоподібно підставляючи одна одну, трасують ТЗР по всій її довжині. У зв'язку із недостатньою відслоненістю, відтворити повністю географію ГГМ та встановити їхні просторові параметри в межах Тальнівської зони практично неможливо. Окрім слабкої відслоненості зони, цьому заважає багатоетапність та змінність динамо-кінематичних умов формування, що позначається різноманітністю деформаційно-структурних проявів та просторовим неспівпадінням різновікових структурних парагенезисів. Ті чи інші компоненти цих парагенезисів (розривні структури різних рангів, структурного та речовинного змісту) можуть глибоко проникати як в межі розташованих західніше мегаблоків УЩ, так і розсікати прилеглі до ТЗР частини Голованівського блоку, іноді розчленовуючи його наскрізь.

Структурна різноманітність мігматитів, переважання тих чи інших їх типів безпосередньо пов'язані із динамо-кінематичними умовами мігматизації. Загальновідомі емпіричні та експериментальні дані засвідчують, що найсприятливішими умовами для функціонування термофлюїдних потоків є умови розтягу в межах літосфери. З іншого боку, концентрований розтяг з проникненням розломів на значну глибину сприяє виникненню на відповідних глибинах магматичних осередків та інтродуванню мігматитів строкатого складу. Очевидно, широкі ареали мігматизації потребують не концентрованої, а розсіяної проникності породних мас, що найкраще може забезпечуватись масовим дробленням значних об'ємів порід.

Таким чином, оконтурювання окремих ГГМ в межах ТЗР має досить умовний характер, разом з тим, усі вони вкладаються у доволі витриману за простяганням (30-40°) смугу. Виділяються вони у поперечних розрізах вздовж річок і можуть бути продовженням одна одної, що в силу закритості території встановити достеменно практично неможливо.

У розрізі вздовж р. Гірський Тікич, загальною шириною у ранньому її прояві біля 15 км, ТЗР має струменевий характер, з локальними посиленнями та послабленнями ступенів мігматизації та розсланцювання. Пізньосинпорфіробластичне і постпорфіробластичне розсланцювання (катаклаз, мілонітизація та бластез) проявлені у порівняно нешироких смугах, що певним чином спряжені між собою у пізньосингранітизаційні та постгранітизаційні структурні парагенезиси. Найбільш яскравими представниками таких пізніх локальних ГГМ є Гордашівська, вскрита у Гордашівському кар'єрі та Тальянківська ГГМ, відслонена у кар'єрі на східній околиці смт. Тальне. Крім того, у бортах р. Гірський Тікич зафіксовано локальні "струмені" інтенсивної гранітизації.

Вздовж р. Ятрань найбільш виразними є Коржівська та Дубівська ГГМ, котрі, можливо, зливаються у єдину структуру. Їхні продовження у південній частині ТЗР можна бачити вздовж долини р. Синиця. На південній околиці м. Ульянівка порівняно добре відслонена Ульянівська ГГМ.

Зазначені окремі ГГМ об'єднує витримане простягання та субвертикальне залягання мігматитової смугастості та сланцюватості граніто-гнейсів, причому пізні її

генерації успадковують тією чи іншою мірою ранні, виражені субпаралеельною орієнтацією порфіробластів калієвого польового шпату (КПШ), лінзовидних кварц-калішпатових та кварц-спюдистих агрегатів. Лише пост-гранітизаційна сланцюватість деформаційного типу у пізніх локальних розломах може мати суттєво інші просторові орієнтації.

Зазначені фрагменти ГГМ ТЗР відзначаються близькими особливостями структурних і речовинних перетворень та взаємозв'язків між ними. Наведемо коротку характеристику цих особливостей на прикладі Ульянівської ГГМ, яка відрізняється чи не найбільшою різноманітністю структурно-текстурних і петрографічних типів тектонітів, мігматитів та граніто-гнейсів.

Зв'язок структурних та речовинних перетворень на прикладі Ульянівської ГГМ.

Ульянівська ГГМ прослідковується у північно-східному напрямку (аз. прост. 30-35°) вздовж околиць м. Ульянівка, де добре доступна для безпосередніх спостережень у невеликому кар'єрі розміром 100×40 м.

В межах усього кар'єру відслонюється мігматитово-граніто-гнейсова монокліналь із однаковим заляганням пов'язаних із гранітизацією площинних текстур (смугастості мігматитового типу і кристалізаційної сланцюватості).

Зона являє собою жильно-смугасту структуру витриманого залягання (аз.пад. 125° кут падіння 76-78°) мігматитової смугастості і різнотипної сланцюватості у смугастих мігматитах і граніто-гнейсах, що виникли завдяки автохтонному синдеформаційному гранітоутворенню. Це дає підстави класифікувати її як граніто-гнейсову монокліналь, місцями ускладнену дрібними прирозломними складками зсувного (зсуво-насувного характеру). При витриманій будові речовинний склад Ульянівської ГГМ достатньо строкатий. Метаморфічний субстрат, що зберігся після потужної палінгенно-метасоматичної переробки у скіалітах смугастості, лінзовидної або неправильної форми, представлений дрібнозернистими кристалічними сланцями, плагіогнейсами та плагіомігматитами.

Гранітизація загалом носить яскраво виражений калій-кремнієвий геохімічний профіль, з потужним розвитком кварц-калішпатової мінеральної асоціації по будь-яких породах субстрату. Калішпатизація і окварцування можуть бути поступовими, з послідовним перетворенням субстрату до гранітоїдного складу, або мати концентрований вираз, із формуванням жильних граніто-пегматитових та апліт-пегматитових тіл у субпаралеельних структурах розтягу. Крім того, петроструктурні дослідження доводять багатоетапний і синдеформаційний характер мігматизації і гранітоутворення. У переважній більшості випадків перекристалізація є достатньо швидкою і досконалою, вона маскує завжди випереджуючу деформацію та структурні парагенезиси попередніх етапів, прояви крихкого дроблення (деструкції, проковзування) залишаються лише у реліктах.

У структурно-текстурному відношенні мігматити і граніто-гнейси Ульянівської ГГМ доволі різноманітні. На фоні загальної грубосмугастої текстури, яка передусім визначає головну ознаку ГГМ, відзначається велика кількість текстурних і структурних ознак і елементів, котрі за своїми параметрами можуть бути розділеними (часом доволі умовно) на мезо- і мікроелементи. Ті та інші формують різнорангові структурні парагенезиси, тобто такі асоціації структурно-текстурних елементів, котрі утворювалися в одному полі напружень, що сприяє певним геометричним співвідношенням між ними.

Повсюдним поширенням відзначається груба смугастість мігматитового типу. Вона проявлена у межах усього перерізу Ульянівської ГГМ і є її визначальною текстурою з моноклінальним заляганням. З нею узгоджується сланцюватість, яка має комбінаційний характер і розвивається на фоні перманентних деформацій-

них і речовинних перетворень. Вона представлена субпаралеельною орієнтацією порфіробластів КПШ, лінзовидних скупчень кварц-польовошпатових агрегатів, лусками біотиту та їх лінзовидних скупчень. Сланцюватість у скіалітах успадковує кліваж і проявлена передусім лусками біотиту. Загальне моноклінальне залягання смугастості та сланцюватості порушується локальними збуреннями, будинованням, утворенням прирозломних та міжпластових асиметричних складок та флексур, підворотів фрагментів скіалітів, жил, просічок мілонітів тощо. Такі елементи є важливими компонентами мезоструктурних парагенезисів – реперів переміщень, що візуалізують деякі особливості деформаційного процесу та послідовність речовинних перетворень, хоча, на жаль, рідко зустрічаються на фоні ГГМ.

На прикладі асиметричної складки (рис. 1) встановлюються ознаки двох етапів розвитку. На першому етапі в умовах субширокого стиснення відбувалось формування складок та їх послідовне роздавлення. Це проявилось згином ранніх прожилків плагіогранітного складу, їх будинованням та відносним переміщенням будин. Більш пізній кліваж, котрий передусім розвивався кварц-калішпатової мінералізації, зумовлює переважно лівозсувні переміщення фрагментів, що дає підстави прийняти деформаційну схему транспресії із суттєво лівозсувною компонентою, що передувала інтенсивній кварц-калішпатовій мінералізації. Наступна зміна стиснення відносним розтягом призвела до виникнення у лівому крилі складки зони розтягу і формування транзитного щодо складчастої структури прожилку суттєво кварц-калішпатового складу. Кремній-калієвий метасоматоз мав синдеформаційний характер, що проявилось у перманентному поновленні систем мікроскопів, що руйнують крупнозернисті кварц-калішпатові агрегати. По площинах кліважу розвивається дрібнолускуватий біотит і, таким чином, формується вторинна сланцюватість, паралельна мігматитовій смугастості. У вертикальному розрізі цієї структури відзначається підкидовий характер ранніх деформацій, що узгоджується із транспресійною схемою.

Рис. 1. Асиметрична мікроскладка у мігматитах

Достатньо очевидними видаються ознаки більш пізнього розтягу під час розвитку суттєво кварц-калішпатових жил (рис. 2). Система паралельних жил, прожилків та дайкоподібних тіл із характерною потужністю 4-10 см, іноді до 70 см, достатньо рівномірно насичують граніто-гнейси, створюючи власне мігматито-граніто-гнейсову монокліналь. У своїй сукупності та завдяки регулярності вони сприймаються доказом суттєвого значення латерального розтягу на ранній стадії гранітизації.

Жили другого типу відзначаються ознаками мулліон-та будинаж-структур. Лінзи-бусинки різної форми і розмірів з'єднуються тонкими "шийками", або й зовсім пе-

риваються, і тоді жили за простяганням змінюються ланцюжком невеликих лінз або окремими порфіробластами КПШ. В цілому жили другого типу складені головно кварц-калішпатовими агрегатами та порфіробластовими гранітами переважно крупнозернистої структури. Такі жили, на відміну від жил першого типу, несуть ознаки синдеформаційного формування та напрямків переміщень, котрі дозволяють точніше встановити їх кінематичний тип. Наявність зсувної компоненти свідчить про транстенсійну, на загал, схему деформації. Лінзи і прожилки, що складені темно-сірим кварцом, місцями під гострим кутом перетинають гранітоїдні жили обох типів, що, окрім більш пізнього їх віку, засвідчує певну зміну локальних полів напружень.

Рис. 2. Два типи жил у граніто-гнейсах

Інша група кінематичних мезоознак в межах Ульяновської ГТМ пов'язана із утворенням та перетворенням крупних порфіробластів КПШ, розмір яких місцями сягає 10 см. Початковий ріст порфіробластів відбувався разом із утворенням жил другого типу на фоні імпульсного розтягу. На стадії наступного деформування порфіробластів, утворення тріщин відриву із кварцевим виповненням та утворенням S-подібних форм фіксується зсувна компонента. Лівозсувні переміщення комбінувались із поперечним імпульсним розтягом, створюючи умови лівої транстенсії. Поряд із S-подібними структурами, асиметричними мікроскладками по периферії порфіробластів, звертає на себе увагу пластичне течіння кварцу із закономірною щодо транстенсійної схеми зміною потужності кварцевих лінз-смуг. Поздовжні закінчення порфіробластів також свідчать про комбінаційність перманентно-імпульсного деформування, проявом реверсних переміщень, епізодичною зміною числом і простого зсування.

Висновки. Таким чином, виділені в межах ТЗР палеопротерозойські ГТМ, сформовані під час автохтонного палінгенно-метасоматичного гранітоутворення, відзначаються тривалим багатостадійним розвитком. На прикладі Ульяновської ГТМ за різновіковими структурними парагенезисами встановлено змінність динамо-кінематичних умов під час палеопротерозойського гранітоутворення.

1. Гинтов О.Б. Полевая тектонофизика и ее применение при изучении деформаций земной коры Украины. – К., 2005. 2. Держ. геол. карта України. Масштаб 1:200 000, серія Центральноросійська. Аркуш М-36-XXXI (Первомайськ). Пояснювальна записка. – К., 2002. 3. Старостенко В.И., Пашкевич И., Кутас Р.И. Глубинное строение Украинского щита // Геофиз. журн. – 2002. – Т. 24, № 6. – С. 36-48. 4. Шевчук В.В., Шевчук Вол.В. Особливості докембрійського і фанерозойського граніто-гнейсового структуроутворення // Вісник Київського університету. Геологія. – 2006. – Вип.37. – С. 4-6.

Надійшла до редколегії 27.09.08

МІНЕРАЛОГІЯ, ГЕОХІМІЯ ТА ПЕТРОГРАФІЯ

УДК 55(4)+551.22+552.3

О. Митрохин, канд. геол. наук, докторант,
А. Омельченко, асп.

ПЕТРОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ФОРМАЦІЙНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ СУБЛУЖНИХ ДОЛЕРИТ-ДІАБАЗОВИХ ДАЙКОВИХ КОМПЛЕКСІВ УКРАЇНСЬКОГО ТА БАЛТІЙСЬКОГО ЩИТІВ

Особливості просторової та вікової поширеності протерозойських долерит-діабазових дайкових комплексів сублужного складу, сформованих на заключній стадії стабілізації фундаменту Східно-Європейської платформи, вивчені на прикладі Українського та Балтійського щитів. Встановлено зв'язок сублужно-базитових дайкових комплексів з плутонами рапаків та рифтогенними вулканітами трахібазальт-трахіріолітової формації. Обґрунтовано виокремлення сублужної долерит-діабазової формації, виявлені її індикаторні особливості.

The spatial and temporal locating of proterozoic subalkaline dolerite-diabasic dike complexes generated at a final stage of stabilization of the East Europe Craton are investigated by the example of the Ukrainian and Baltic Shields. The connection of the dike complexes with rapakivi-granite plutones together with trachybasalt-trachyriolites of rifting affinities are established. Abjection of a subalkaline dolerite-diabasic association is proved and its display features are revealed.

Постановка проблеми. Вкорінення потужних роїв базитових дайок завершує магматизм раннього докембрію Східно-Європейської платформи (СЄП), маркуючи заключну стадію її стабілізації та перехід до субплатформеного режиму. Субплатформенні комплекси базитових дайок залягають в межах тектонічних зон, що розтинають давній кристалічний фундамент, а в деяких випадках й найдревніші вулканогенно-осадові відклади платформеного чохла. Вони не підлягають складчастим деформаціям та регіональному метаморфізму. Звичайним є поширення у вигляді протяжних поясів та дайкових полів. Крім дайкової форми залягання, описані похилі пластові інтрузії та горизонтальні сили. З роєм базитових дайок можуть асоціювати близькі за складом вулканіти. Петрографічний склад субплатфор-

менних дайкових комплексів представлений долеритами, діабазами та діабазовими порфіритами. Більшість порід мають кайнотипний вигляд або зазнали локальних низькотемпературних постмагматичних перетворень. За віком розрізняють палео-, мезо- та неопротерозойські дайкові комплекси. Визначення ізотопного віку, а також геологічні дані свідчать про наявність декількох етапів вкорінення субплатформенних дайкових комплексів на Балтійському та Українському щитах. Їх формаційна приналежність та зв'язок з іншими проявами магматизму субплатформенної стадії розвитку СЄП висвітлені недостатньо.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. В спеціальній літературі протерозойські комплекси базитових дайок субплатформенної стадії розвитку СЄП